

Ministerie van Financiën
Staatssecretaris M.L.A. van Rij
Korte Voorhout 7
2511 CW DEN HAAG

Utrecht, 11 juni 2024

Ref.nr: 18.2024/RJAR-LvV
Betreft: Reactie consultatie Wet tegemoetkoming onterechte afwijzing buitengerechtelijke schuldregeling

Geachte heer Van Rij,

Hierbij reageert de NVVK op het wetsvoorstel Wet tegemoetkoming onterechte afwijzing buitengerechtelijke schuldregeling en geeft zij een aantal aandachtspunten en voorstellen mee.

De NVVK is al drie jaar geleden op de hoogte gesteld van het FSV-dossier. We vinden het moeilijk te constateren dat het proces, om te komen tot een gepaste oplossing voor de getroffen burgers, nu pas gestalte begint te krijgen. Toch zijn we blij dat er stappen richting wetgeving gezet worden en compensatie voor de getroffen burgers in zicht is. En dat er niet alleen met de VNG afspraken voor de Msnp zijn gemaakt, maar ook met Recofa ten behoeve van de Wsnp.

De NVVK ziet echter wel mogelijkheden tot verbetering van het wetsvoorstel om het herstel voor de burgers te verbeteren, te bespoedigen en de uitvoering te vereenvoudigen. Hieronder treft u onze reacties en deze voorstellen aan.

Aflosbedrag versus afloscapaciteit

De Belastingdienst neemt alleen verantwoordelijkheid voor het beschikbaar stellen van de afloscapaciteit, conform de berekening van het vrij te laten bedrag (vtlb), en niet voor het gehele aflosbedrag. Met 'aflosbedrag' bedoelt de NVVK de combinatie van afloscapaciteit, (eventueel te liquideren vermogen) en de compensatie van de Belastingdienst. Alleen de afloscapaciteit op basis van het vtlb compenseren past niet bij het uitgangspunt 'ruimhartig' zoals in de Memorie van Toelichting is geformuleerd. Bij het alleen inzetten van de afloscapaciteit is er een grote kans aanwezig dat dit aanbod aan schuldeisers op € 0,- of op een heel laag bedrag uitkomt.

De NVVK vindt een dergelijk aanbod (naar schuldeisers) toe niet passen bij het begrip 'ruimhartig' en stelt voor om een minimumbedrag of minimumpercentage van de schuldenlast te bepalen voor het aanbod aan schuldeisers.

Wettelijke bescherming compensatiebedrag

Het compensatiebedrag dat wordt uitgekeerd aan de getroffen burgers wordt met dit wetsvoorstel niet wettelijk 'beschermd'; het valt in de boedel/reservering (resp. Wsnp/Msnp) en is daarmee ook vatbaar voor beslag.

De NVVK vindt het onbegrijpelijk dat deze groep burgers een compensatiebedrag uitgekeerd krijgt wetende dat de kans aanzienlijk is dat betrokkenen niets overhouden aan het compensatiebedrag omdat er nog schulden zijn en de compensatie daarvoor moet worden ingezet. Vrijwillig vragen aan de schuldeisers om af te zien van het compensatiebedrag betekent afwijken van het reguliere proces en dit leidt tot veel extra werk.

Op basis van de cijfers die de Belastingdienst met ons heeft gedeeld, betekent dit naar onze inschatting in de praktijk 8.450¹ extra (handmatig te versturen) brieven, waarop instemming van de schuldeiser moet worden verkregen.

In de toeslagenaffaire is met een moratorium het compensatiebedrag beschermd voor beslag door deurwaarders en met het besluit compensatie schuldtraject² is voorkomen dat het bedrag in de boedel zou vallen. Door in de Memorie van Toelichting alleen te verwijzen naar artikel 295 van de Faillissementswet wordt geen volledig beeld geschetst van de mogelijkheden die de Belastingdienst heeft en schiet in onze ogen de regeling voor compensatie voor een substantieel aantal getroffen burgers tekort.

Voorstel aflosbedrag

Wij pleiten er dan ook voor in artikel 4 'afloscapaciteit' te vervangen door 'aflosbedrag' (waarmee bedoeld wordt afloscapaciteit, het eventueel te liquideren vermogen, vermeerderd met het compensatiebedrag) en zo te waarborgen dat de gedupeerde burgers het compensatiebedrag niet af hoeven te dragen aan schuldeisers. Tegelijkertijd verbetert deze optie het aanbod aan schuldeisers en vergroot dit daarmee de slagingskans van de minnelijke regeling. Hiermee is meteen ook altijd in een minimumaanbod voorzien.

Uitvoeringsvraagstukken

Gegevensuitwisseling

De Belastingdienst is op dit moment al burgers actief aan het benaderen en verwijst hen door naar de (gemeentelijke) schuldhulpverlening. Zonder grondslag om gegevens te wisselen is dit de enige manier om burgers te bereiken.

¹ Inschatting Belastingdienst: circa 650 dossiers. Een gemiddeld schulddossier dat in aanmerking komt voor een schuldregeling heeft gemiddeld 13 schuldeisers (zie: <https://jaarverslag.nvvk.nl/2023/cijfers>).

² <https://wetten.overheid.nl/BWBR0045191/2021-06-02>

De NVVK vindt het een gemis dat het ministerie van Financiën met dit wetsvoorstel niet een grondslag voor gegevensuitwisseling wordt gecreëerd om actief gegevens te delen met de gemeenten en/of een voorziening te treffen, die alle partijen die betrokken kunnen zijn op basis van het genoemde artikel 47 Wck, kunnen raadplegen om vast te stellen of hun cliënten onder de doelgroep vallen.

Beschermingsbewind

Hoogstwaarschijnlijk staat een aantal van de getroffen en onder beschermingsbewind. Dit kan door de Belastingdienst worden vastgesteld door het register te raadplegen waarna de betrokken bewindvoerder kan worden aangeschreven.

Bij de Belastingdienst zijn circa 100 getroffen bekend die nu in een actief minnelijk of wettelijk traject zitten. Waarom wordt ook niet voor deze groep een wettelijke grondslag gecreëerd om de betrokken schuldhulpverlener dan wel bewindvoerder te informeren zodat deze het traject, in afstemming met de schuldeisers, indien van toepassing, kan afronden?

Termijn

De periode van één jaar is erg kort voor het bereiken van de betrokken burgers. Uit ervaringen met de kinderopvangtoeslagaffaire, met zowel de gedupeerde ouders als hun kinderen, weten we dat de periode van één jaar te kort is.

Vergoeding schuldhulpverleners

We merken op dat er in het voorstel geen vergoeding aan de schuldhulpverlener is voorzien; de uitvoeringskosten voor de extra handelingen komen voor rekening van de gemeente, bewindvoerder of andere partij die gerechtigd is om de afdracht aan schuldeisers te gaan verzorgen. In het besluit compensatie schuldtraject³ is hierin eerder voor toeslagouders wel voorzien. De NVVK vraagt zich daarom af hoe wordt omgegaan met de kosten van een niet-gemeentelijke instelling en/of geman-dateerde instelling wanneer deze is ingeschakeld/ingehuurd door de gemeente?

Centrale voorziening

De Belastingdienst kiest er voor de getroffen te verwijzen naar de eigen gemeente voor een zogenaamde pseudo-Msnp. Burgers die niet meer ingeschreven zijn in een (Europees) Nederlandse gemeente, dan wel burgers die vanwege de eerdere negatieve ervaring van afwijzing, niet geholpen willen worden door hun gemeente zouden ook geholpen moeten worden. Het wetsvoorstel voorziet niet in het mandateren van een derde partij om deze burgers te bereiken. De NVVK heeft eerder gepleit voor een centrale voorziening voor alle burgers. Nu de Belastingdienst niet direct met ons advies is meegegaan en een andere weg heeft verkozen zal alsnog verkend moeten worden welke voorziening getroffen kan worden om te waarborgen dat alle gedupeerden geholpen worden.

³ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0045191/2021-06-02>

We merken op dat er mogelijk hoge kosten gemaakt moeten worden voor een kleine groep door deze gemaakte keuze.

Uitvoeringstoets

Hierbij merken we op dat er geen uitvoeringstoets voor de 'pseudo-Msnp' is gedaan en we daardoor onduidelijkheden verwachten in de uitvoering. In een regulier traject zijn verschillende voorwaarden voor een schuldregeling van toepassing. Worden deze wel of niet allen gehandhaafd. Bijvoorbeeld de inspanningsplicht; het inkomen dient gemaximaliseerd te worden om in aanmerking te komen voor een schuldregeling, om zo het hoogst mogelijke aanbod aan schuldeisers te kunnen doen. Indien iemand zich niet inspent om zijn/haar/diens afloscapaciteit te verhogen, zonder dat daadwerkelijk verwacht wordt dat deze persoon de afloscapaciteit ook daadwerkelijk afdraagt, zou kafkaësk zijn.

Reikwijdte & duur van de regeling

Overlijden

Schulden hebben niet de eigenschap te verdwijnen bij het overlijden van een gedupeerde. Erfgenamen kunnen gevolgen ondervinden van de door toedoen van de Belastingdienst onopgeloste schulden. Deze groep kan overigens ook bestaan uit andere personen dan kinderen en partners. Net als voor (ex-)partners die op een later moment voor de door toedoen van de Belastingdienst onopgeloste schulden verantwoordelijk zijn geworden.

Genoemde groepen kunnen allen geen aanspraak maken op toepassing van artikel 4. De NVVK meent dat dit onterecht is, vooral omdat juist bij het ontbreken van een oplossing voor schulden, via de schuldhulpverlening de gedupeerden aangewezen zijn op het eigen (informele) netwerk. Alle erfgenamen zouden ook een beroep op de 'pseudo-Msnp' moeten kunnen doen.

Actief ondernemerschap

De NVVK vindt het opmerkelijk en ongewenst dat de Belastingdienst 'actief ondernemerschap' als terechte afwijsggrond heeft opgenomen. De NVVK is er uiteraard van op de hoogte van het feit dat er in het verleden een discrepantie was tussen de Leidraad invordering van de Belastingdienst (geen actieve ondernemers helpen in een Msnp) en de taak die gemeenten hadden in het kader van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (alle natuurlijke personen met een onderneming helpen).

In december 2020 hebben we dit samen opgelost en sindsdien worden minnelijke voorstellen van NVVK-leden met betrekking tot actieve ondernemers natuurlijke personen, wel door de Belastingdienst in behandeling genomen. Vanaf december 2020 is het volgens de Leidraad invordering beleidsmatig geen afwijsggrond meer; de NVVK betwist dat dit in de periode hiervoor wel een terechte afwijsggrond was.

Op basis van welke onderbouwing zijn burgers die actief zijn als ondernemer in de periode 1 januari 2014 tot en met 31 maart 2021 hier op afgewezen?

Zie ook onderstaand onze reactie op de tekst in de Memorie van Toelichting.

Woon- en verblijfplaats

De afwijsggrond "De verzoeker is niet ingeschreven op een Nederlands adres" roept tevens vragen op. Indien een financiële hulpverlener een hulpaanbod doet aan iemand zonder vaste woon- en verblijfplaats, waarvoor een oplossing van de schulden noodzakelijk is om weer in aanmerking te komen voor huisvesting en een Nederlands adres. Welke onderbouwing heeft de Belastingdienst dan voor het hanteren voor dit criterium als standaard afwijsggrond?

Tekstuele reactie op Memorie van Toelichting

De terminologie in de Memorie van Toelichting is niet conform de terminologie zoals wij deze hanteren in de sector. Voor problematische schulden bieden onze leden een schuldregeling aan waarmee schulden worden gesaneerd. We hebben hier twee vormen voor; een zgn schuldbemiddeling (18 maanden sparen) of een zgn saneringskrediet (een aflossing ineens met een krediet over 18 maanden). Schuldsanering als synoniem gebruiken voor een saneringskrediet is niet correct en verwarrend voor de sector.

Minnelijke regelingen, zoals uitgevoerd in het kader van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening, worden ook voor actieve ondernemers uitgevoerd, hieraan werkt de Belastingdienst ook mee. De twee passages in de Memorie van Toelichting die betrekking hebben op dit onderwerp zijn niet correct.

De NVVK is vanzelfsprekend altijd bereid haar reacties nader toe te lichten en eventuele vragen te beantwoorden.

Met vriendelijke groet,

Renate Richters

Renate Richters

Voorzitter NVVK